Autor Guste Santini
Srijeda, 20 Prosinac 2000 19:49

"Bank Austrija i Hypo Vereinsbank spojit će svoje postojeće banke-kćeri u Hrvatskoj do sredine 2001. godine."
"Bank Austrija i Hypo Vereinsbank u Hrvatskoj zajedno imaju tržišni udio od oko 2%, bilančnu svotu od 240 milijuna eura i mrežu od 6 poslovnica."

Ovako značajna informacija nije dobila primjereno mjesto u sredstvima javnog priopćavanja. Ništa čudno za hrvatske prilike! Imamo mi svoje teme i probleme koji povećavaju tiražu, gledanost i slušanost jer je tako narod želio! Ovim, jasno, upućujem kritiku svim sredstvima informiranja ali i ekonomskoj struci koji nisu reagirali na spomenuto spajanje dviju "domaćih" banaka.

Pa u čemu je značaj ove informacije pitat će naši građani?

Prvo. Za razliku od vlasničke zaljubljenosti kojom se odlikuju hrvatski vlasnici banaka (korijeni se nalaze u zemljoradnji i feudalizmu) u businessu je bitan učinak. Nije važna bilanca stanja važna je bilanca uspjeha. Temeljni i stalni cilj je povećanje učinkovitosti i tom je cilju sve podređeno. Socijalnije određeni ekonomisti bi rekli maksimalan razvoj uz prihvatljiv profit.

Drugo. Najavljeno spajanje je jasan signal da je hrvatsko bankarsko tržište većim djelom podijeljeno i da nije moguće iz postojećeg tržišnog kolača svake o banaka "izvući" primjeren profit i još k tome ostvariti potreban razvoj. Prema tome, u narednom razdoblju valja očekivati da će preuzimanje ili spajanje biti glavni izvor povećanja udjela na tržištu svake, pa i "domaće", banke.

Treće. Ekonomija opsega od temeljnog je značaja za tvrtke rastućih prinosa - kakve su primjerice banke. Ovo ukazuje na bespoštednu utrku za preraspodjelom tržišta što u konačnici znači unfair price konkurenciju na kratki rok a u nekim slučajevima "borba do istrebljenja". Prema tome najavljeno spajanje znači da su vlasnici svjesni kretanja točke pokrića (prihodi=rashodi) na srednji rok. Spajanje znači smanjenje fiksne i varijabilne komponente što će bitno doprinijeti profitnoj marži (sinergijski učinak).

Četvrto. Veliki indeks koncentracije kada je u pitanju veličina bilance stanja "domaćih" banaka odnosno "filozofija" poslovanja inozemnih vlasnika "domaćih" banaka. Spajanje ovih banaka znači da se očekuje značajno povećanje konkurencije kako bi se povećao tržišni udio, s jedne strane, i kako bi se dobila u aktivi komitenska struktura primjerenog razvojnog potencijala i zadovoljavajuće likvidnosti.

Da li je navedeno izvedivo? Da jest. Vrlo jednostavno. Dovoljno je da podsjetim da su "domaće" banke članovi obitelji koje imaju dobar bonitet (uglavnom: AAA) što im omogućuje da se na svjetskom tržištu zadužuju pod povoljnijim uvjetima od Hrvatske države (ovu bi činjenicu Ministarsvo financija moralo posebno razmotriti).

Jedno i drugo znači preuzimanje uspješnih tvrtki u prvom koraku. One manje uspješne ostaju na brizi državi - da provede stečajni postupak. I što je ostalo - ništa; veliko ništa.

Ovim nisu nabrojani mnoge druge relevantne posljedice koje su prisutne u bankarskom sustavu. O mnogima sam pisao više puta i sada to ne bih ponavljao. Konačno, na ovim stranicama se može naći prilično materijala koji analiziraju spomenute probleme.

Poruka domaćim bankama (bez navodnika) je sasvim jasna:
*** niti jedna domaća banka nema bilancu stanja od 1800 milijuna kuna što se u ovom času može smatrati uvjetom za održivo poslovanje;**
*** svakim danom se usložnjava poslovanje u hrvatskoj (kriza je, iako važan, samo jedan aspekt te kompleksnosti problema). U bankarskom sistemu ono je već duže vrijeme dramatično;**
*** domaće banke - nadaju se i smatraju da će se nešto promjeniti - ne žele shvatiti da je posljedan trenutak da se povežu i da temeljem te i takve akcije definiraju svoju strategiju razvoja;**
*** u krivu su naše vodeće kompanije kada preferiraju "domaće banke" jer im očito nije jasno da i one moraju imati Koncepciju i strategiju razvoja koju će moći na "ravnopravnoj osnovi" ostvariti. Sve su tvrtke, osim ponekih, zapravo mala poduzeća koja u svijetu businessa ne znače mnogo. Ovo se ima interpretirati da je za vodeće tvrtke u Hrvatskoj od životne važnosti stvaranje snažne nacionalne banke. Država mora aktivno podržati tu i takvu inicijativu i tako odgovoriti izazovima sutrašnjice;**
*** kreiranje nacionalnog identiteta u svim područjima: proizvodnje, tržišnih kanala, banaka, osiguranja……., znače odlučnost subjekta a ne prepuštanje vlastite sudbine drugima u ulozi objekta.**

Proces društvene reprodukcije je nedjeljiv. Jednako kako nije moguće promatrati izolirano pojedine varijable tako nije ni moguće promatrati samo izravne učinke pojedinih varijabli. Lanac je toliko snažan koliko je snažna najslabija karika. Pisac ovih redaka stiče dojam da se napušta potreba nacionalnog lanca (procesa društvene reprodukcije) što je nedopustivo.

Tek "modernističko" i "determinističko" slijepilo onemogućava da se stvari vide u svojoj okrutnosti. Da pojasnim. Ako stojite na rubu mora vidjet ćete da se svakih šest sati mijenja plima i oseka (poslovni ciklus). Vidjet će te da najprije izranjaju iz mora plića podmorja (dohodak per capita - određen je razmakom površine mora i dna) pa potom sve dublje i dublje podmorje. Podmorje na dubini većoj od maksimalne oseke ne izranja uopće iz mora. Ako se visina plime i oseke odredi kao raspon poslovnog ciklusa tada je jasno da će nerazvijeni biti najdulje "izvan mora" dok će se najrazvijeniji tek približiti površini ali je neće vidjeti. Jednako će se tako dogoditi i sa tvrtkama u ovisnosti o veličini novododane vrijednosti i stupnja svoje osjetljivosti na poslovne cikluse. Marginalni i siromašni uvijek plaćaju cijenu.

Zato nije dopustivo da Hrvatska postane objekt ona mora biti subjekt. Sve male zemlje imaju svoje lidere, koji su lokomotiva razvoja tih zemalja. Male tvrtke su potrebne ali u uvjetima Treće tehnološke revolucije ne mogu biti lokomotiva. Mali se uvijek deriviraju iz velikih, i obrat ne važi.

Zaključno javno pozivam sve vlasnike domaćih banaka da razmisle o svojoj imovini. Ona će sutra imati smisla jedino ako danas krenemo u akciju kao što su to učinile dvije "domaće" banke. U Hrvatskoj ima dovoljno znanja da se spajanja banaka izvrši na

učinkovit način. Drugim rječima: Gospodo spjajući zarađujete i doprinosite razvoju Hrvatske države.